

ახალი რეალობის უმსატყვისი პროფესიული კადრების მომზადებისათვის

რევაზ ნაკაშიძე

პედაგოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი,
საქართველოს განათლების
მეცნიერებათა აკადემიის წევრი

XXI საუკუნის დასაწყისი სწრაფი განვითარებისა და პროფესიონალიზმის ეპოქად იქნა აღიარებული. გამრჯე, ერუდირებული ადამიანები იქცნენ ქვეყნის სიმდიდრის, ძლიერებისა და სტაბილურობის გარანტიად.

მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის წარმატებული დანერგვისა და ცხოვრების წინსვლის ამოცანები პროფესიული განათლების სისტემას უაღრესად საპასუხისმგებლო მოვალეობას აკისრებს. კადრების პროფესიული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების განვითარებასთან ერთად წინინვეს მოთხოვნები შრომის კულტურის, ადამიანური ურთიერთობის, თანაცხოვრების, ფსიქოლოგიური და ეთიკური მხარეების მიმართ. ადრე თუ ადამიანთა ცხოვრებისა და საქმიანობის რომელიმე სფერო ადვილად სამართავი იყო და განსაკუთრებულ მომზადებას არ საჭიროებდა, ახლა, გონივრული მიდგომის ობიექტი ხდება-მაღლა ინვეს ადამიანური კაპიტალის მნიშვნელობა, პროფესიონალიზმი, ცოდნის ფასი. მეცნიერთა გამოანგარიშებით, დღევანდელ ეპოქაში, ქვეყნის შემოსავლების 30-40% განათლების წილად მოდის, ხოლო ცნობილი ამერიკელი ეკონომისტის ე. დენისონის მტკიცებით: ხარისხიანად მომზადებული პროფესიული კადრები ორჯერ ამაღლებს საკუთარი საქმიანობის ეფექტურობას.

„თუ სახელმწიფო კარგავს წამყვან პოზიციებს განათლების პოლიტიკის განსაზღვრაში, მისი კოორდინაციის, ფინანსირებისა და სტანდარტების შემუშავებაში, ვერ იჩენს აქტივობას პროფესიულ-ტექნიკური განათლების სისტემის შექმნისა და მისი შემდ-

გომი ფუნქციონირების მიმართ, მას წინსვლასა და განვითარებაზე ფიქრი მიუწვდომელ ოცნებად ექცევა”. [1]

ნიშანდობლივია ის გარემოება, რომ საგანმანათლებლო რეფორმას ქვეყანაში მიმდინარე სხვა რეფორმებისაგან დამოუკიდებლად ვერ განვიხილავთ. ადამიანებს უნდა შეეუქმნათ პირობები განვითარების, ნიჭის, უნარის წარმოჩენის, იღვანონ საკუთარი თავისა და ქვეყნის საკეთილდღეოდ. რა უბანზედაც არ უნდა უწევდეთ საქმიანობა, ერთნაირი მონდომებით დაიხარჯნონ, მოიპოვონ პატივი და აღიარება. ჯერ კიდევ XII საუკუნეში დიდი რუსთაველი გვმოდღვრავდა: „ბრძენი სიტყვითა დარჩების, ოსტატი - თავის ხელითა“.

ჩვენი ქვეყნის სამწუხარო რეალობა დღეს ის არის, რომ მოჭარბებული შრომითი რესურსების პირობებში, კვალიფიციური სპეციალისტების მწვავე დეფიციტს განვიცდით. იზრდება დასაქმების მსურველთა რიგები და მასთან ერთად იზრდება კვალიფიციური შრომის ფასი. ერთობ საყურადღებო შთაბეჭდილებას ტოვებს საზოგადოებრივი აზრის ქეშმარიტება: „კარგ ოსტატს ყოველთვის უხმობს სამუშაო, მას საქმე არ დაეღვეა, ხოლო ცუდი ოსტატი - სამუშაოს მუდმივ ძიებაშია!“ - თვითდასაქმების შანსიც ამ მხრივ უფრო მეტი და საიმედოა.

კადრების პროფესიული მომზადება ეკონომიკური ჩამორჩენილობის აღმოფხვრის მძლავრ ბერკეტადაა აღიარებული. ამის მკაფიო მაგალითები გვიჩვენა ქვეყნებმა, რომლებმაც მოკლე დროში შეძლეს ეკონომიკური ჩამორჩენილობის დაძლევა და წინ გაიჭრენ. იქ, სადაც სახელმწიფო რეფორმები პროფესიული განათლების პრიორიტეტულობაზე იქნა აგებული და უპირველესად, მაღალკვალიფიციური სპეციალისტებით უზრუნველყოფა დაისახეს მიზნად, ბრწყინვალე შედეგებს მიაღწიეს.

სახელმწიფო მოღვაწეები ქვეყნის მომავალზე ფიქრს, საკუთარი მოქალაქეების განვითარებაზე ზრუნვით იწყებენ. გასული საუკუნის 90-იან წლებში აშშ-ში მსოფლიო სასაქონლო ბაზარზე, ქვეყნის წარუმატებლობის მიზეზთა ძიებისათვის, პრეზიდენტის დავალებით, პარლამენტი ფართო მასშტაბის კვლევით სამუშაოს ჩაუდგა სათავეში. პერსპექტიული პროექტების შემუშავება ქვეყნის საგან-

მანათლებლო სისტემაში არსებული ხარვეზების აღმოფხვრაზე იყო ორიენტირებული, რამაც მალევე გამოიღო შედეგი და ერთხელ კიდევ დაგვარწმუნა საყურადღებო აზრის ქვეყნარტებაში: - „განათლებული საზოგადოება - განვითარებული ეკონომიკა“! [2] მადლიერმა საზოგადოებამ ჯორჯ ბუშს (უფროსს) განათლების პრეზიდენტის საპატიო წოდება მიანიჭა.

ნებისმიერი ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური წინსვლა, თანამედროვე მეცნიერულ-ტექნიკური განვითარების პირობებში, მწყობრი პროფესიული განათლების გარეშე წარმოუდგენელია და პირიქით - ადამიანების საფუძვლიანი პროფესიული მომზადება და მის მუდმივ სრულყოფაზე ზრუნვა ეკონომიკური აღმავლობის გარეშე ძნელად მისაღწევი ხდება.

ქვეყნის რეფორმატორული განვითარების ფონზე, პროფესიული განათლების სისტემა, ერთიან საგანმანათლებლო სივრცეში დამკვიდრების საფუძველზე, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებთან, პროფესიულ, უმაღლეს, უმაღლესის შემდგომი და დამატებითი პროფესიული განათლების სასწავლო დაწესებულებებთან შემოქმედებით ურთიერთობებში შესვლით, საკუთარი ადგილისა და როლის განსაზღვრისათვის, ფრიად საპასუხიმგებლო და უკომპრომისო ბრძოლაში აღმოჩნდა ჩაბმული.

პროფესიული განათლების ფუნდამენტური პრინციპი საკუთარ მოქალაქეთა მოწოდებისა და უნარჩვევების შესაბამისად პროფესიული ცოდნით აღჭურვაა, რომელიც სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ინტერესებს სრულად უპასუხებს. სასწავლებლები ზუსტად უნდა რეაგირებდნენ პიროვნებათა სურვილებსა და ქვეყნის ეკონომიკური ცხოვრების მრავალფეროვან საჭიროებებზე. ხარისხოვანი განათლების რეალიზებისათვის მუდმივ მზადყოფნაში, მოხერხებული სასწავლო გეგმებით, სწავლების სტრატეგიის, რესურსების სრული გამოყენებისათვის მათ უნდა გააჩნდეთ მოულოდნელად წამოჭრილ პრობლემებსა და საჭიროებებზე ოპერატიული რეაგირების უნარი.

სამწუხაროდ, არგუმენტი განათლების ინვესტიციის სასარგებლოდ, ბევრ ჩვენს მენარმეს ყოველთვის როდი ეჩვენება დამარწმუნებლად და ხელსაყრელად, რამდენადაც მისი ნაყოფი გარკვეუ-

ლი დროის შემდეგ იჩენს თავს. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ ჩვენში ახლა თითქმის არავინ ახდენს განათლების დარგობრივ კვლევას. ძალიან მწირი ცნობები გაგავაჩნია ქვეყნის საგანმანათლებლო განვითარების ასიგნირებაში.

ახლაც აქტუალურად ჟღერს დიდი რუსი პედაგოგის უშინსკის სიტყვები: „სახელობო სკოლების გამრავლება ერთადერთი მიზნითაც ღირს, რათა საავადმყოფოები და პატიმართა ადგილსამყოფლები არ დამძიმდეს იმ პირებით, რომლებიც წესიერი სახელობო აღზრდით შეიძლება აცდნენ საავადმყოფოებსა და საპყრობილებს. საზოგადოებამ უნდა იზრუნოს არა იმდენად დასჯის არამედ დანაშაულის აღმოფხვრათვის, ყველაფერს აკეთებდეს მოზარდის ზნეობრივი აღზრდისა და ხელობის ზედმინევენით დაუფლებისათვის. [3]

სასკოლო რეფორმა ნაყოფიერ ნიადაგს ქმნის ყველა ტიპის სასწავლო დაწესებულების მრავალდარგობრივ, მრავალსაფეხურიან და მრავალფუნქციონალურ სისტემად ჩამოყალიბებისა და განვითარებისათვის. მათ ბაზაზე შეიძლება ჩამოვაყალიბოთ სწავლების სხვადასხვა განყოფილება და რგოლი, სწავლების სხვადასხვა ვადით, ფორმით, მიმართულებით. შევქმნათ კვალიფიკაციის ამაღლებისა და გადამზადების მოკლევადიანი კურსები, მუშახელის მოთხოვნის პროგნოზირებისა და პროფესიული ორიენტაციის სამსახურები. ოპერატიული რეაგირება მოვახდინოთ გამოთავისუფლებული მუშახელის საჭირო მიმართულებით ორიენტირებისა და გადამზადებისათვის; მჭიდრო კავშირები დავამყაროთ შრომის ბირჟებთან, დასაქმების სამსახურებთან, სხვა სასწავლებლებთან. სულ სხვაა, თუ რა ობიექტური და სუბიექტური მიზეზები აბრკოლებს ამ იდეების სრულყოფილად განხორციელებას. ვალდებული ვართ ისინი მიზეზ-შედეგობრივ კავშირში განვიხილოთ და წარმატებების რეალური ბერკეტები მოვიპოვოთ.

უნყვეტი განათლების პრინციპი ადამიანებს აძლევს საშუალებას მუდმივად იყვნენ ფორმაში. სწრაფად მოახდინონ ორიენტირება ცვალებად გარემოში, შედარებით იოლად გადაწყვიტონ პრობლემები. ყოველივე ეს გვავალებს, რომ დროულად მოვახდინოთ ადამიანებისადმი დახმარება საკუთარი გეგმებისა და ცხოვრების

უკეთ აწყობისათვის. სისტემატურად უზრუნველყოთ საჭირო ცოდნითა და კვალიფიკაციის ზრდით.

თუ ჩავუღრმავდებით, პოტენციალი ამ სფეროში საკმაოდ დიდი და საიმედო ჩანს. იგი შესაძლებელია, და ვალდებულიც ვართ, ვაქციოთ საინტერესო და რენტაბელურ დარგად, არა მხოლოდ მომავალი პროფესიონალებისა და ნებისმიერი მოქალაქისათვის, არამედ თვით დამქირავებლების, საწარმო-დანესებულებებისათვის. ამ გზით შეიძლება დაგუბრუნოთ სასწავლებლებს პრესტიჟი, კონტინგენტი, ფინანსური უზრუნველყოფა და ბევრი სხვა სიკეთე.

უაღრესად დიდ მნიშვნელობას ანიჭებენ დღეს სოციალურ პარტნიორობას. იგი მხარეებისათვის უთუოდ მომგებიანი და სასარგებლოა. განუწყვეტელ პროცესს უნდა წარმოადგენდეს სოციალური დიალოგი სასწავლებლებსა და მუშახელის დამქირავებლებს, დასაქმების სამსახურებს, პროფესიულ კავშირებს შორის-პროფესიული კადრების მომზადების, გადამზადების, კვალიფიკაციის ამაღლებისა და დასაქმების საკითხებზე. ჩვენი საერთო მიზანია განათლებული, კულტურული ადამიანის ფორმირება - დავეხმაროთ საკუთარი ადგილის მიკვლევაში, დაყაყენოთ საიმედო გზაზე.

სოციალურ პარტნიორობას სახელმწიფო სტატუსი უნდა მიენიჭოს და მის მიმართ განხორციელდეს წამახალისებელი ღონისძიებები. დამსაქმებლებთან თანაბარუფლებიანი პარტნიორობის გარანტიას შესაბამისი საკანონმდებლო აქტები უნდა განმტკიცებდნენ. წესრიგსა და საქმიან ურთიერთობათა დარეგულირებას გააადვილებს და მნიშვნელოვან უპირატესობას მიანიჭებს სამართლებრივ წრილში მათი განხილვა, სამუშაო შეხვედრები. მოლაპარაკებები გარკვეულ დროს მოითხოვს, მაგრამ შედეგი პოზიტიური და საიმედო იქნება.

ადამიანების წარმატებული დასაქმება ცოდნის ხარისხსა და ქვეყანაში არსებულ ეკონომიკურ ვითარებაზეა დამოკიდებული. მოთხოვნა ვიწრო პროფესიული კომპეტენციის ფარგლებში ცოდნის მინიმუმს უნდა აკმაყოფილებდეს, ფართო პროფესიული განათლება (მონათესავე სპეციალობებში) ზრდის დასაქმების მანსს, აჩენს ახალ მოთხოვნებს პროფესიული სასწავლო დანე-

სეზულებების წინაშე ადამიანური რესურსების უკეთ გამოყენებისა და მობილურობისთვის. ზრდასრული მოსახლეობისა და სხვა კატეგორიის ადამიანების მომზადების, გადამზადების და კვალიფიკაციის ამაღლებაზე ზრუნვისათვის, რომელიც საბაზრო ეკონომიკის პირობებში, მატერიალური კეთილდღეობის გაუმჯობესებისა და მოქალაქეობრივი გააქტიურების ნაყოფიერ შესაძლებლობას უქმნის თითოეულს.

დამსაქმებელთა პრეტენზიები, კადრების მომზადების დონეზე, სულ უფრო იზრდება და ხშირად ისეთ უნივერსალურ მოთხოვნებთან გვაქვს საქმე, რომელთა წარმატებული განვითარება შესაბამისი საკვანძო კომპეტენციების გარეშე შეუძლებელი იქნებოდა. პროფესიულ კვალიფიკაციასთან ერთად, უნდა ახასიათებდეთ მიზნისაკენ სწრაფვის, სწრაფი ადაპტირების, კომუნიკაბელობის, თვითგანვითარების უნარი, კომპიუტერისა და უცხო ენების ცოდნა, მათი გამოყენება საკუთარ საქმიანობასთან მიმართებაში. პროფესიული კარიერის გაკეთებას მხოლოდ ასეთი წესით მომზადებული კადრები თუ შეძლებენ და ამაღლებენ კონკურენტიანობას შრომის ბაზარზე. პროფესიული კომპეტენციის ჩამოყალიბება და განვითარება თანმიმდევრობითი, მიზანმიმართული მუშაობის შედეგად მიიღწევა. იგი საბაზისო მომზადებასა და სწავლების ხარისხზე ბევრადაა დამოკიდებული. ამას ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებიდან ეყრება საფუძველი. მნიშვნელობა აქვს, თუ როგორი ცოდნითა და შრომითი ჩვევებით მოდიან სასწავლებლებში.

ხარისხზე მოთხოვნები და სიახლეები გვაიძულებს ვეძებოთ ნაკლოვანებების გამომწვევი მიზეზები, მათი აღმოფხვრის გზები. ხშირად თავს იჩენს თანამედროვე წარმოებითი ურთიერთობების, ტექნიკური და ტექნოლოგიური გადაიარაღების შედეგად სასწავლო პროგრამების შეუთავსებლობა; ინფორმაციული და მეთოდური მითითებების უკმარისობა, ცალკეული ნორმატიული აქტის სხვადასხვა გაგება; სწავლების საფეხურისა და პროფესიის დაუფლების მსურველთა ინტერესების წინააღმდეგობაში მოსვლა; თეორიული და პრაქტიკული სწავლების თანმიმდევრობებისა და საათობრივი დატვირთვის შეუსაბამობა; სპეციალისტების არასრულყოფილი კომპეტენცია; სუსტი კონტაქტები დამსაქმებელთ-

ან, სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, სამეცნიერო-კვლევით დაწესებულებებთან, საზოგადოების ფართო ფენებთან.

სწავლების პირველ საფეხურზე ხანმოკლე 2, 3 ან 6 თვიანი პროგრამების რეალიზებით, სრულყოფილი დიპლომირებული პროფესიონალის მომზადება შეუძლებელია. არ უნდა გავიმეოროთ ვინრო სპეციალობით კადრების მომზადების ნაკლოვანი მხარეები, რომლებიც მხოლოდ სხვისი მეთვალყურეობით დავალების შესრულებაზე არიან ორიენტირებულნი.

შრომის ორგანიზაციის ტეილორისეულ მოდელს, დღევანდელ პირობებში, საფუძველი ეცლება, იგი აყალიბებს მხოლოდ ხელქვეით ტიპს, რომელიც ვალდებულია დაემორჩილოს ინსტრუქციებს, იმუშაოს სხვის მიერ მოცემული წესებითა და შაბლონით, ხოლო ბოლო ათწლეულში მომხდარი სოციალურ-ეკონომიკური ძვრები ნათლად გვიჩვენებს ტეილორიზმისადმი კრიტიკული მიდგომებისა და შესაბამისად, დაქირავებული შრომისადმი შემოქმედებითი დამოკიდებულების აუცილებლობას. „პროფესიულ განათლებას - ამ შემთხვევაში, სრულიად ახალი, გაუკვალავი გზით მოუწევს სვლა, რადგან მისი კლასიკური გაგებით, მოქმედებისათვის მზადყოფი, პასუხისმგებლობის გრძნობის მქონე, სოციალურად მომნიშვნელო მოქალაქის აღზრდა უნდა იქცეს ნებისმიერი სახის განათლებისა და საზოგადოების ფუძემდებლურ იდეად, უფრო მეტიც, იგი უნდა იქცეს, როგორც საზოგადოებრივი, ისევე სანარმოო საქმიანობის განუყოფელ ელემენტად“. [4] პროფესიულმა განათლებამ ხელი უნდა შეუწყოს სტუდენტის შემოქმედებითი უნარის განვითარებას, რომელსაც ექნება საკუთარი სამუშაოს დაგეგმვისა და მართვის უნარი. თანამედროვე დამსაქმებელი აქცენტს აკეთებს დამოუკიდებლად მოქმედ და ინიციატივიან მუშაკებზე. ერთი მხრივ, უარს ამბობს პროფესიონალზე, რომელიც სხვის გადაწყვეტილებაზეა დამოკიდებული და ნაკლებ პასუხისმგებლობას გრძნობს საბოლოო შედეგებზე, მეორე მხრივ, ეძებს პროფესიონალს, რომელსაც დამოუკიდებელი მოქმედების, ექსტრემალურ სიტუაციაში სწრაფი რეაგირების უნარ-ჩვევები და მეტი პასუხისმგებლობა გააჩნია. ასეთებს მეტი შანსი აქვთ კონკუ-

რენციული სულისკვეთებით გამსჭვალულ სოციალურ გარემოში დამკვიდრებისათვის.

გასული საუკუნის 90-იან წლებში წარმოებით პროცესებში ცვლილებების გავლენით მომნიჭებულმა რეფორმებმა, თავისი ასახვა ჰპოვა პროფესიული სწავლების, კადრების კომპეტენციის, დასაქმების (შრომის ბაზრის) თეორიასა და მეცნიერებაში. კიდევ უფრო ამაღლდა და გაფართოვდა მოთხოვნები პროფესიული კვალიფიკაციის მიმართ. სპეციალისტს უნდა დაეგეგმა, შეესრულებინა და ეკონტროლებინა თავისი საქმიანობა, გაეზარდა მოთხოვნები. აუცილებელი შეიქმნა მომიჯნავე სფეროებთან და მთელ საწარმოო პროცესებთან კავშირში მისი განხილვა. კომპეტენცია იქცა, არა მხოლოდ კომპლექსური პროცესების ჩარჩოებში მოქმედების, არამედ სისტემური ურთიერთკავშირების გაფართოებისა და საბოლოო შედეგებზე პასუხისმგებლობის აუცილებლობა.

პროფესიული სასწავლებლები, მენარმეებთან მჭიდრო კავშირში, შეიძლება ვაქციოთ ახალი პროდუქციის, ახალი მომსახურების სახეების შექმნის, განხილვისა და შემდგომი სრულყოფის კერად. ამგვარმა მიდგომამ შეიძლება სრულყოს, როგორც პროფესიული განათლება, ასევე აამაღლოს სასწავლო დანესებულების სტატუსი, პრესტიჟი და მნიშვნელობა ქვეყნისა და რეგიონების ეკონომიკაში, იქცეს მოსახლეობის თვითდასაქმების გადამწყვეტ ფაქტორად და ბიზნესის განვითარების მასტიმულირებელ ძალად.

პროფესიული განათლებისათვის, ქვეყნის ეკონომიკური და სოციალური განვითარების არსებული დონე იმდენად არსებითი და მნიშვნელოვანია, რომ იგი თავისი საქმიანობით, მიზნებითა და ამოცანებით, მოქნილი პოლიტიკით მოვლენების ეპიცენტრში უნდა ტრიალებდეს, საიმედო პარტნიორი უნდა იყოს ყველგან და ყოველთვის. მას უდიდესი პოტენციალი გააჩნია მცირე და საშუალო ბიზნესის ხელშეწყობისა და პირობების შექმნისათვის. მნიშვნელოვანი ეკონომიკური და სოციალური ეფექტის მომცემია მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება მცირე და საშუალო საწარმოებისათვის, ფერმერული მეურნეობებისათვის, საოჯახო და ინდივიდუალური მენარმეობისათვის; სოციალურად მძლავრი საშუალო ფენის ჩამოყალიბება ეკონომიკურად მონინავე ქვეყ-

ნების სიმდიდრის, სიძლიერის და სტაბილურობის გარანტადაა მიჩნეული.

თანამედროვე შრომის ბაზარი აქცენტს აკეთებს მუშათა შემოქმედებით პოტენციალზე, მათ მზადყოფნაზე-სიახლეების რეალიზების, ცოდნის მუდმივი შევსებისათვის, პროფესიული განვითარებისათვის, თვითრეალიზებისა და მობილურობისათვის, რომელიც მოითხოვს ახალი ტიპის-საწარმოო შრომისა და სწავლების ორგანიზაციის კომპლექსურად წარმართვას; პროფესიული განვითარება კი გულისხმობს უწყვეტი განათლების საშუალებით საკუთარი მოღვაწეობის სფეროში ცოდნის გაღრმავებასა და უნარ-ჩვევების დაუფლებას. უწყვეტი სწავლების პროცესი ხელს უწყობს და ამალმებს პიროვნებათა პასუხისმგებლობას საკუთარი საგანმანათლებლო ბიოგრაფიისათვის. უნდა შევადგენინოთ პროფესიული ინტერესებისა და მიდრეკილებების გააზრება, დეტალების დაზუსტება-შეჯერება და ქვეყნის ინტერესების შესაბამისად საბოლოო გადაწყვეტილების მიღება.

პროფესიული - საკვალიფიკაციო მახასიათებლების ცვლილებები, ახალი პროფესიების დანერგვისა და ზოგჯერ წინმსწრები ფორმებით კადრების მომზადების ინტერესები, მოითხოვენ საგანმანათლებლო პროგრამების წინასწარ დამუშავებას, განსაკუთრებით, თანამედროვე კომერციული პროფესიების გააზრებას საგანმანათლებლო კუთხით, სასწავლო და საცდელი მეურნეობების, სკოლა-საწარმოების, სკოლა-მეურნეობების (ფერმერული) ჩამოყალიბებისა და მართვის პროცესების სრულყოფას.

დასაქმების პრობლემა, წარმოებისა და მენარმეობის განვითარების საფუძვლების დაუფლება, პროფესიული განათლების რეფორმის ცენტრალურ საკითხად სამართლიანად მოიაზრება. ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა უფრო მეტად დამახასიათებელია მიკრო, მცირე და საშუალო ბიზნესისათვის და მათ მიმართ ოპერატიული რეაგირება სასურველი ცოდნისა და კვალიფიკაციის მიცემისათვის დროულად უნდა განხორციელდეს.

პროფესიული განათლების მენარმეობასთან ინტეგრაცია ემსახურება სისტემურ ამოცანას: შესთავაზოს თავის მომხმარებელს არა მხოლოდ კვალიფიკაციის შეძენასა და ამალმების შესაძლებლობა,

მომავალში დაქირავებული შრომის პირობებში სამუშაოდ, არამედ მისცეს საკუთარი ბიზნესის შექმნისა და მართვის შესაძლებლობაც.

წარმოების ახალი სამეცნიერო-ინდუსტრიული განვითარების დონე, თვისობრივ ცვლილებებს იწვევს მუშათა პროფესიული საქმიანობის შინაარსსა და სტრუქტურებში. ინტეგრაციის პროცესებს მივყავართ შრომის ხასიათისა და შინაარსის ცვლილებებისაკენ, პროფესიათა და სპეციალობათა ურთიერთშერწყმის, ახალი უნივერსალური, ინტეგრირებული პროფესიების წარმოშობისაკენ. საბოლოოდ ასეთი პროცესები მომავალი სპეციალისტებისაგან მოითხოვს ინტეგრირებულ ცოდნას, რომელიც თავისთავში ასინთეზირებს სხვადასხვა პროფესიის საუკეთესო თვისებებს-სახეზე ვლელულობთ სრულიად ახალი ტიპის მენარმეს, მაღალი საგანმანათლებლო და კულტურის დონით.

თანამედროვე ეპოქაში პროფესიონალიზმის მაღალი დონის შენარჩუნების აუცილებელ პირობად საზოგადოების სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას და ცოდნის ზრდის სწრაფ ტემპთან ფეხის აწყობას მიიჩნევენ. თუ გავითვალისწინებთ, რომ მოსალოდნელია ცოდნის გაორმაგება, ყოველ 5-6 წელიწადში, (ზოგ სფეროში კიდევ უფრო სწრაფი ტემპით მიმდინარეობს), ცხადი ხდება, რომ უწყვეტი განათლების ეფექტური სისტემის, კვალიფიკაციის ამაღლებისა და გადამზადების ცენტრების, თუ სხვა პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების მოქნილი საქმიანობა უდიდეს მნიშვნელობას იძენს.

პროფესიული სასწავლებლებისათვის ჯერ კიდევ საფუძვლიანად არ არის დამუშავებული თანამედროვე ეკონომიკური პირობების შესატყვისი პროფესიების ახალი ნუსხა. იკლო, ან სრულ დავინწყებას მიეცა ხალხური რენვის, ქართული ეროვნული პროფესიების აღდგენა-შენარჩუნების საქმე, კალატოზის, დურგლის, ქვისა და ხის მხატვრული დამუშავების, შემდუღებლის, ხარატის, მღარავის, მრავალი სამრეწველო და სოფლის მეურნეობის სპეციალისტის მომზადება.

პროფესიული სასწავლებლების როლს, ტერიტორიული ინფრასტრუქტურების განვითარებაში, უდიდეს მნიშვნელობას ანიჭებენ და ბუნებრივია, რომ ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური

განვითარების თანამედროვე მდგომარეობიდან გამომდინარე, პროფესიული განათლების რეგიონულ მოდელზე საუბარი აქტიურ ხასიათს ღებულობდეს. ისიც საგულისხმოა, რომ ჩვენი გამოცდილების პირობებში ასეთი მოდელის აგების პრინციპი, შეუძლებელია იდეალურ და სრულყოფილ სახეს ატარებდეს, მაგრამ მისი სტრუქტურული სისტემატიზაციისა და რეგიონულ საგანმანათლებლო პროექტების გააქტიურება და რეგულირება, სწრაფი გარდაქმნის პირობებში, სასწავლო პროგრამების შინაარსობრივი და მეთოდური სრულყოფა, ადგილობრივი, დარგობრივი სპეციფიკისადმი მისადაგება დღევანდელობის მოთხოვნაა.

სწრაფი მეცნიერულ-ტექნიკური განვითარების პირობებში მაღალკვალიფიციური შრომის გარეშე ქვეყანას არა აქვს პერსპექტივები. საგანმანათლებლო სფეროსადმი ჭეშმარიტი მოთხოვნა სწორედ ეს არის - პიროვნება მოამზადოს ცხოვრებისათვის, პატივს სცემდეს და აფასებდეს შრომითს საქმიანობას, მისცეს ცოდნის, დასაქმების შესაძლებლობა. სამწუხაროდ, მასიური, შრომითი პროფესიების დიდი ნაწილი კვლავ რჩება არაპრესტიჟული, დაუფასებელი, განსაკუთრებით ახალსკოლადამთავრებულებისგან, რომელიც შრომითი ჩვევების უქონლობასა და მისდამი ლტოლვის დაბალ დონეზე მიგვანიშნებს. ეს ჩვენი სკოლის დიდი ნაკლია და ცალკე მსჯელობის საგანია.

ქართული პროდუქციის კონკურენტუნარიანობა მსოფლიო ბაზარზე კვლავ დაბალი რჩება. დიდია მატერიალური და სულიერი ზარალი, ქვეყნის შიდა ბაზარი ნალექა საზღვარგარეთული საექვო წარმოების უხარისხო და იაფმა პროდუქციამ. კლანურ მონოპოლიებთან ჭიდილსა და კამათში ბევრი დრო იკარგება. გადაშენების პირას მივიდა ქართული მეურნეობის ბევრი სტრატეგიული დარგი: მევენახეობა, მეაბრეშუმეობა, მეხილეობა, მეჩაიეობა, მეცხოველეობა. ხალხური რეწვის სახეები.

პროფესიული განათლების მიმართ დაინყო საზოგადოებრივი აზრის შემობრუნება. უაღრესად საყურადღებო მოვლენებთან გვაქვს საქმე. ასე თუ ისე, გამოცოცხლება იგრძნობა. სწორი დასკვნების გაკეთება გვმართებს. არც მემკვიდრეობა უნდა დავივიწყოთ, კარგი რამ თუ გვექონდა-ავაღორძინოთ, ვამრავლოთ,

ერთობლივად ვიზრუნოთ ქვეყნის პრესტიჟისათვის. პროფესიონალიზმი გადაარჩენს ქვეყანას.

იმედს ახალი ხელისუფლების დაპირებები აძლიერებს. უკვე სახეზე გვაქვს ცალკეული პროცესუალური გარდაქმნა და წარმატებული პროექტი, მაგრამ გარდაქმნა, ერთეულ პირთა, ან ცალკეულ უწყებათა საქმე არ არის, იგი სხვადასხვა უწყებასა და დარგს შორის (და ასეთი უამრავია) ერთიანი სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავებას მოითხოვს.

საქმიანობის ყველა სფერო მნიშვნელოვანია, მაგრამ ადამიანების პროფესიული მომზადების საკითხების ქვეყნის სამეურნეო-ეკონომიკურ ცხოვრებასთან კავშირში განხილვა განსაკუთრებულად მიგვაჩნია. ეს მნიშვნელოვანი დარგი მაღალ სამთავრობო დონეზე იმსახურებს ყურადღებას, საფუძვლიან შესწავლას, გაანალიზებას, მზრუნველობას, ისეთი ინსტიტუტების ფორმირებას, რომლებიც მუდმივ რეჟიმში იმუშავენ ორგანიზაციულ, ფინანსურ, მეთოდურ, სასწავლო მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განმტკიცება-გამრავლებისათვის, საჯაროობის, გამჭვირვალობის პრინციპებზე დაყრდნობით. ყურადღება გვმართებს რეგიონების მიმართ, განსაკუთრებით მათი სპეციფიკური დარგობრივი განვითარებისა და საგანმანათლებლო მოთხოვნებისადმი. პრობლემატური საკითხების ადგილებზე შესწავლა და გადაწყვეტა მეტ პერსპექტივას გვპირდება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. იუნესკოს II საერთაშორისო კონგრესის მასალები, პროფესიულ-ტექნიკური განათლებისა და მომზადების შესახებ. სეული. 1998 წ.
2. Harvard business review. XII. New York. 1992.
3. კ. დ. უშინსკი - რჩეული პედაგოგიური თხზულებანი, თბილისი. 1974 წ.
4. ბერნჰარდ ბუკი. „მენარმეობისაკენ პროფესიულ განათლებასა და მომზადებაში“. ქართულ ენაზე, თბილისი. 2002 წ. გვ. 7-8.